

& thema: Floriade

Door Ana Karadarevic

Alles wordt uit de kast gehaald om de Floriade in Venlo tot een succes te maken. Kosten noch moeite worden gespaard om de tuinbouw en de regio Zuidoost-Nederland in de kijker te zetten. Maar wat gebeurt er daarna? Wat voor voordelen biedt de wereldduinbouwtentoonstelling de deelnemers op de lange termijn?

LLTB-coördinator Floriade Hans Koehorst weet het zeker:

'ZUIDOOST-NEDERLAND KOMT OP WERELDKAART'

Foto's: Floriade

Het Floriade-terrein van bovenaf gezien.

De Floriade zal niet onopgemerkt voorbij gaan, om het maar zachtjes uit te drukken. Koningin Beatrix opent de wereldtuinbouwtentoonstelling op 4 april officieel, waarna er een show losbarst met onder andere musicalster en geboren Venlose Chantal Janzen, de Limburgse band Rowwen Heze, het Limburgs Symfonie Orkest en 200 acteurs. De show is besloten, maar wel te volgen op de regionale televisiezender L1. Wat er precies gaat gebeuren is nog geheim, maar zeker is wel dat de openingsceremonie een spektakel wordt.

Een dag later, op 5 april, worden de deuren geopend voor het publiek. Bezoekers kunnen tuinen en paviljoens van meer dan 100 deelnemers bezoeken, waar allerlei innovatieve producten worden getoond. In vijf verschillende restaurants kunnen bezoekers onder meer groente en fruit van Nederlandse bodem proeven. Bovendien is er dagelijks een cultuurprogramma met muziek, dans, theater en beeldende kunst. Ook staat op het 66 hectare grote terrein een kabelbaan; de grootste van Nederland met een vervoerscapaciteit van 4.000 mensen per uur.

De Floriade verwacht zo'n twee miljoen bezoekers uit binnen- en buitenland. Deze schatting is gebaseerd op voorgaande edities, waar ook miljoenen mensen op af zijn gekomen. Op de tuinbouwtentoonstelling

in Amsterdam in 1972 kwam het grootste aantal bezoekers ooit af, namelijk vijf miljoen mensen. Het moge duidelijk zijn: de wereldtuinbouwtentoonstelling Floriade is een promotiemiddel van formaat. Daarom doen er zoveel partijen mee, zowel uit de sector als daarbuiten en zelfs van buiten Nederland. Denk aan telersverenigingen, hoveniers, regeringsvertegenwoordigers van allerlei landen en zelfs ontwikkelingsorganisaties zoals Oxfam Novib.

Wereldkaart

De Limburgse Land- en Tuinbouw Bond (LLTB) gelooft in de Floriade. De belangbehartiger neemt, samen met LTO Noord en ZLTO, deel aan de tuinbouwtentoonstelling met het paviljoen Nederland Bloeit. "Zuidoost-Nederland wordt met de Floriade als belangrijk tuinbouwgebied niet alleen op de Nederlandse kaart gezet, maar op de wereldkaart", aldus Hans Koe-horst, LLTB-coördinator Floriade. "De Floriade ontvangt 35 landen op het park die duizenden zakelijke bezoekers met zich meebrengen met interesse in de tuinbouw. Die komen niet alleen maar voor de groene beleving, maar vooral om zaken te kunnen doen. De tuinbouw zal hierdoor een impuls krijgen."

Dat gelooft men bij ZON Fruit & Vegetables ook. Dus neemt de afzetorganisatie uit Venlo deel aan het themaveld Nederland

Bloeit, is het betrokken bij een winkel op het terrein met streekproducten – denk aan jenever, brood en kalkoen – en levert groente en fruit uit de regio aan de horeca op de Floriade. Dit is slechts een greep uit de activiteiten van ZON op de Floriade. Woordvoerder Jos Caubo: "We willen mensen laten zien wat voor mooie, innovatieve producten er uit deze regio komen. We hebben bijvoorbeeld als noviteit geschildte en verpakte asperges die zo in de verpakking, met daarin al een klontje boter, de magnetron in kunnen."

De tuinbouwtentoonstelling is een evenement waar vooral consumenten op af komen, maar ook zakelijke bezoekers. Goed nieuws dus voor ZON en andere grote deelnemers. "Er komen waarschijnlijk zo'n 400.000 vakbezoekers op het evenement af", aldus Caubo. "We nodigen hen uit om ons te bezoeken. Dat is een kleine moeite, ZON bevindt zich namelijk aan de overkant van de weg, op het eigen bedrijventerrein Fresh Park Venlo."

Dagjesmensen

Hoofdsponsor van de Floriade is de Rabobank. Economen van de bank hebben in 2008 berekend dat de Floriade de Nederlandse tuinbouw en het bedrijfsleven in Noord-Limburg een flinke impuls geeft. Op basis van verwachte bezoekersaantallen hebben de economen een schatting

gemaakt van de omzet voor het regionale bedrijfsleven. Zij verwachten dat bezoekers vooral geld zullen uitgeven op het Floriadeterrein, omdat er veel 'dagjesmensen' op het evenement af komen. Van de 105 miljoen euro die de regionale horeca en detailhandel naar schatting gaan verdienen, zal het meeste op het Floriadeterrein worden uitgegeven.

Promotie in Duitsland

"Venlo 2012 is het uitgelezen platform voor grensoverschrijdende kennisuitwisseling en het aanknopen van contacten en samenwerkingen tussen de Limburgse en de Duitse tuinbouwsector", schreven de economen in een Rabobank-rapport in 2008. De Floriade is volgens hen een uitgelezen kans om Greenport Venlo en de regio Noord-Limburg te promoten in Noordrijn-Westfalen. Dat is goed nieuws, want de meeste deelnemers aan het evenement zetten in op promotie-effecten. Maar wat de Floriade concreet zal opleveren, is niet te voorspellen. De promotie-effecten zijn namelijk niet te berekenen, stelden de economen in 2008 al. Daar wringt hem de schoen. Er wordt bijna 90 miljoen euro uitgegeven aan de Floriade, terwijl onduidelijk is wat de concrete effecten zullen zijn. De Nieuwe Vrije Agrarische Federatie (NVAf) is kritisch over de hoge kosten van de Floriade, vooral omdat ondernemers in de land- en tuinbouw financieel bijdragen via het Productschap Tuinbouw (zie kader).

NVAf-woordvoerder Huub Tonies zegt geen bezwaar tegen de Floriade op zich te hebben. "Als mensen graag een Floriade willen organiseren, moeten ze dat vooral doen. Maar niet met een verplichte bijdrage van ondernemers." Hij stelt dat het ongepast is om tientallen miljoenen uit te geven aan een evenement, in een tijd waarin telers last hebben van de economische crisis én van de nasleep van de Ehec-crisis vorig jaar. "De agrarische sector is noodlijdend. Ondernemers kunnen het geld dat ze bijdragen aan de Floriade beter steken in hun eigen bedrijf."

Marketingvraag

Op de vraag of ondernemers niet juist kunnen profiteren van de promotie op de Floriade, reageert Tonies ontkennend. "Ik weet van kwekers en handelaren die tien jaar geleden meededen in Haarlemmermeer dat ze er niets mee zijn opgeschoten." Volgens hem draait de Floriade om

Kosten van de Floriade

Volgens de Floriade zijn de totale kosten van het evenement 85 miljoen euro. Daarvan is volgens de gemeente Venlo 20 miljoen euro overheidsgeld; de regio-gemeenten betalen 8 miljoen, de provincie Limburg 7 miljoen, het Rijk 5 miljoen en er is 2,5 miljoen euro aan Ceres-subsidie (Europees geld) beschikbaar gesteld. Daarnaast komt 15 miljoen euro uit sponsoring, de rest moet worden verdiend met de verkoop van toegangskaarten en van opbrengsten uit de horeca. Een deel van de bijdrage van de verschillende overheden is gestoken in de gebouwen Innovatoren en Villa Flora. Die investering hoeft niet te worden afgeschreven, omdat daaraan na de Floriade wordt verdiend door middel van verhuur van kantoorruimtes. De onduidelijkheid over de kosten die SP-fractievoorzitter Alexander

Vervoort signaleert, is te wijten aan het feit dat de gemeente Venlo en de provincie Limburg verschillende bedragen hanteren in persberichten en andere media-uitingen. Tuinders betalen aan de Floriade mee via heffingen aan het Productschap Tuinbouw. De groente- en fruitsector draagt 1,6 miljoen euro bij. In totaal betalen alle sectoren van het PT ruim 6,7 miljoen euro mee aan het evenement.

Bijdrage PT aan de Floriade

bloembollen	720.000 euro
bloemisterij	2.640.400 euro
bomen	1.050.000 euro
groenten en fruit	1.600.000 euro
hoveniers	705.500 euro
totaal	6.715.900 euro

de vraag of consumenten na een bezoek aan het evenement meer van een bepaald product gaan kopen. "Dat is een terechte marketingvraag die niet wordt gesteld door de organisatie."

In haar kritiek op de Floriade wijst de NVAf er ook op dat voorgaande edities in Zoetermeer en Haarlemmermeer met enkele miljoenen euro's verlies werden afgesloten. George Franke van de Nederlandse Tuinbouwraad, die betrokken is bij de organisatie van de Floriade, nuanceert de exploitatietekorten van de twee vorige edities: "Men vergeet dat de bezoekers buiten het Floriadebezoek geld hebben uitgegeven, in Zuid-Holland alleen al 300 miljoen euro."

Gemeentekas

De Socialistische Partij in Venlo is bang voor eventuele verliezen. "Door de economische crisis is de gemeentekas leeg", stelt fractievoorzitter Alexander Vervoort. "Toch wordt er veel geld uitgegeven aan de Floriade." De gemeente geeft ongeveer 30 miljoen euro uit aan het evenement, de provincie steekt er zo'n 25 miljoen euro in. Al moet hierbij de kanttekening worden geplaatst dat er verschillende bedragen circuleren, een eenduidig totaaloverzicht van de kosten ontbreekt. Vervoort pleit voor meer duidelijkheid over de overheidsbijdrage.

Wat de SP-fractievoorzitter betreft, wordt de Floriade een groot succes, zodat het geld dat Venlo erin heeft gestoken wordt terugverdiend. "Er moeten twee miljoen bezoekers op het evenement af komen zodat we quitte draaien. Ik hoop maar dat dat gaat lukken." Hij ziet de toekomst van

de Floriade somber in. Door de hoge kosten van de Floriade haken inmiddels steden af die hadden willen deelnemen aan de editie van 2022, volgens de SP-fractievoorzitter. George Franke van de Nederlandse Tuinbouwraad ontkent dit. Volgens hem heeft geen enkele kandidaat zich teruggetrokken. Er hebben zich tot nu toe zeven regio's aangemeld: evenveel als voor de Floriade van dit jaar.

Of de tuinbouw in Zuidoost-Nederland iets opschiet met de Floriade, betwijfelen NVAf-voorzitter Tonies en SP'er Vervoort. Die laatste zegt: "Dat is lastig meetbaar. We kunnen niet over een paar jaar zeggen dat de sector dankzij de Floriade iets concreets heeft bereikt, zoals een hogere afzet van groente en fruit."

Deelnemers zeggen dat ze geen concrete doelstellingen hebben gekoppeld aan deelname aan de Floriade. Jos Caubo van ZON: "We mikken niet op 20 procent meer omzet als gevolg van de Floriade of iets dergelijks." Toch zegt hij de kritiek van NVAf-voorzitter Huub Tonies 'kort door de bocht' te vinden. Bezoekers van de Floriade zijn bovenmatig geïnteresseerd in voeding, stelt hij, dus het is voor telers heel nuttig om hun producten te tonen en te promoten.

Buitenlandse deelnemers

Zoals eerder gezegd, doen er ook bedrijven van buiten Nederland mee aan de Floriade. Dat steekt, zegt Huub Tonies van de NVAf. Het betekent volgens hem namelijk dat Nederlandse ondernemers meebetalen zodat buitenlandse deelnemers hun werk kunnen promoten. Dat zien voorstanders

Foto: Bert Jansen

Zo lag het terrein er twee maanden geleden bij.

van de Floriade anders. Om te beginnen betaalt elke deelnemer zelf om aanwezig te mogen zijn. Bovendien is de Floriade een visitekaartje voor de regio Zuidoost-Nederland én voor de tuinbouw, stelt Bert Keulen, directeur van de Stichting Greenport Venlo waarin Regio Venlo, provincie Limburg en Ondernemend Limburg samenwerken aan de realisatie van de Greenport.

Grondstoffen hergebruiken

“De Floriade is een belangrijke katalysator voor de economische ontwikkeling van Greenport Venlo”, zegt Keulen. Hij wijst op de investeringen die in de aanloop naar het evenement al zijn gedaan in de infrastructuur in de regio, zoals de aanleg van Venlo Greenpark, de Greenportlane en de A74 van Venlo naar de Duitse autosnelweg Bundesautobahn 61. “Dit is een belangrijke investering in de economische infrastructuur van de regio die dankzij de Floriade versneld is gerealiseerd.”

De investeringen in de Floriade gaan ook wat opleveren na afloop van het evenement. Zo wordt het terrein van de Floriade na 7 oktober in gebruik genomen als bedrijvenpark, onder de naam Venlo Greenpark. De gebouwen krijgen na de Floriade direct nieuwe huurders: inmiddels

De regio Venlo kan volgens betrokkenen concurreren met het Westland.

zijn huurcontracten getekend voor zo'n 90 werkplekken van Villa Flora. Op Venlo Greenpark wordt zoveel mogelijk het principe van cradle-to-cradle toegepast, bijvoorbeeld in de manier waarop de twee gebouwen Innovatoren en Villa Flora zijn gebouwd. Dat wil zeggen dat producten en productiemiddelen zo ontworpen worden dat alle grondstoffen kunnen worden afgebroken of hergebruikt. Het terrein is een voorbeeld van duurzaam ondernemen, nog een aspect dat de voorstanders van de Floriade graag uitdragen.

Oosterburen

Door de Floriade wordt de gerichtheid van Limburg op de Euregio, die verder bestaat uit aangrenzende delen van België en Duitsland, benadrukt. Samen met de oosterburen vlak over de grens in Duitsland is Venlo het grootste aaneengesloten tuinbouwgebied van Europa. In de aanloop naar de Floriade zijn twintig partijen, waaronder overheden en Kamers van Koophandel, uit Nederland, Duitsland en België gaan praten over meer Euregionale samenwerking. Bovendien wordt vanwege de nabijheid van Limburg voor bewoners van het Ruhrgebied verwacht dat veel Duitse consumenten de Floriade in Venlo komen bezoeken. “De Floriade wordt door de regio Venlo gezien als een echte ‘world showcase’, waarin we de wereld kunnen laten zien wat we zijn en wat we kunnen”, zegt woordvoerder Remco Hoogstraten van de gemeente Venlo. Het besef groeit dat Zuidoost-Limburg een gebied is waar iets bijzonders gebeurt. Het is het tweede grootste tuinbouwgebied in Nederland, iets wat veel mensen volgens Hoogstraten niet weten.

De regio staat op de tweede plaats in Nederland op het gebied van kennisintensieve industrie. Jos Caubo van ZON ziet een grotere rol weggelegd voor de regio wat betreft kennisontwikkeling met betrekking tot voeding en gezondheid. Gunstig is de nabijheid van de universiteiten in Eindhoven, Wageningen, Leuven (België) en Aken (Duitsland).

Door alle aandacht voor de regio en alle activiteiten die de afgelopen jaren zijn ontplooid, neemt het zelfvertrouwen van mensen in de regio Venlo toe. Het gebied kan concurreren met het Westland, zeggen betrokkenen. “Of we qua glasoppervlakte zo groot als het Westland worden, weet ik niet”, zegt Jos Caubo. “Maar tuinbouw is meer dan glasareaal.” De kracht van de regio ligt juist in de verscheidenheid van activiteiten met betrekking tot voeding. Zuidoost-Nederland is volgens Hans Koehorst van de LLTB “een uniek gebied met een grote diversiteit aan teelten: van bomen, rozen, komkommers, bloemen tot een breed scala aan vollegrondsgroenten”. Daaromheen hebben zich veel bedrijven gevestigd die diensten verlenen, maar ook de afzet regelen naar diverse markten. Bovenal onderscheidt de regio zich volgens Koehorst door de ligging direct naast de belangrijkste handelspartner van de Nederlandse tuinbouw: Duitsland.

Groeipotentieel

Sommigen in de sector denken dat de regio Zuidoost-Nederland zelfs kan uitgroeien tot een belangrijker tuinbouwgebied dan het Westland. Er is in Limburg meer groeipotentieel dan in het westen van het land, waar grond veel schaarser is. Bovendien is de regio Venlo-Venray de belangrijkste zogeheten logistieke hotspot

in Nederland. Dit wordt afgemeten aan onder meer de aanwezigheid van goede infrastructuur en de bereikbaarheid van logistieke knooppunten, aspecten waar Limburg veel beter op scoort dan het dichtbevolkte westen van het land.

Poort naar Europa

Venlo onderscheidt zich ook door haar ligging. Zoals gezegd grenst het aan afzeland Duitsland. De stad wordt bovendien in logistiek Nederland de poort naar Europa genoemd. Door de centrale ligging in Europees verband heeft de regio een potentieel bereik van 20 miljoen consumenten binnen 150 kilometer van Venlo, oplopend tot meer dan 40 miljoen binnen 200 kilometer.

Er is weinig dat de verdere ontwikkeling van Zuidoost-Nederland in de weg staat. Nu maar afwachten totdat de wereldwijde economische crisis overwaait. Daar hebben telers namelijk last van, evenals van de nasleep van de Ehec-crisis. Er moet weer geld worden verdiend. De tuinbouw in Zuidoost-Nederland is er klaar voor. “Een belangrijke positie als tuinbouwregio verwerft Limburg niet door een eenmalig evenement als de Floriade”, stelt Huub Tonies van de NVAF. “Je moet je daarvoor structureel en langdurig inzetten én je onderscheiden met je producten.” Veel mensen die voor dit verhaal zijn benaderd, zijn het daar mee eens. Maar in tegenstelling tot Tonies vinden zij juist dat de Floriade wél een langdurige bijdrage levert aan de verdere ontwikkeling van de regio. De toekomst zal uitwijzen wie gelijk heeft. ●●●

Feestelijke opening van de kabelbaan en het Preview Center in april vorig jaar.

Floratentoonstelling

De voorloper van de wereldtuinbouw-tentoonstelling Floriade was de Floratentoonstelling. Die werd, voor zover bekend, voor het eerst georganiseerd in 1925 in Park Groenendaal in Heemstede, in Noord-Holland. In die regio werden in de tweede helft van de 19e eeuw al bloemententoonstellingen georganiseerd, maar die duurden maar een paar dagen en waren kleiner van opzet dan de Floratentoonstellingen. De eerste Floriade werd georganiseerd in 1960 in Rotterdam. Ter gelegenheid daarvan werd de Euromast gebouwd en een tijdelijke kabelbaan. De eerste editie trok drie miljoen bezoekers, een aantal dat twaalf jaar later werd overtroffen door de vijf miljoen mensen die de Floriade in Amsterdam bezochten. Sindsdien wordt de Floriade om de tien jaar georganiseerd. De vorige keer, in 2002, was in Haarlemmermeer. Daar kwamen 2,1 miljoen bezoekers op af.